

NYILATKOZAT a születendő gyermek haza nem adhatóságának megállapításáról szóló eljárásról

A Gyermekjogi Civil Koalíció először 2023-ban¹ figyelmeztetett arra a rendkívül aggályos gyakorlatra, hogy **2023-ban körülbelül 50-100, 2025-re pedig már több mint 300 csecsemő "várakozik"** – gyermekjogokat sértő módon – hosszú hónapokig kórházi körülmények között, mert a gyermekvédelmi szakellátás nevelőszülői, illetve különleges gyermekotthoni ("csecsemőotthoni") **férőhely hiányában** nem tud számukra gondozási helyet biztosítani.

A Koalíció 2023-ban **felkérte** a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazati irányítókat, hogy vizsgálják ki a kórházban hagyott csecsemők ügyét. Sajnálatos módon erre a vizsgálatra – tudomásunk szerint – a mai napig **nem került sor**, és a szaktárca nem közölt részletes adatokat a kórházban hagyott csecsemőkről és kisgyerekekről. Így nem tudjuk, hogy a gyermekeknek milyen a családi háttere, miért hagyták őket a kórházban, illetve, miért nem vihették őket haza. A magyarországi adatok alapján minden 12. gyerek koraszülött, a **kórházban hagyott babák** esetében azonban – vélhetően a gondozatlan terhesség és az anya életkörülményei, életmódja miatt – magasabb az egészségügyi kockázat: **minden ötödik baba előbb jön világra.**²

A jelenlegi információk szerint mára már több mint 300 csecsemő él kórházakban anélkül, hogy gondozási helye, törvényes képviselője jogilag rendezett lenne a gyermekvédelmi rendszerben, **ami elfogadhatatlan.**

A Koalíció álláspontja szerint a válsághelyzetben lévő várandós anyáknak és családoknak elsősorban a **gyermekjóléti alapellátás keretében biztosított segítő szolgáltatásokra** – különösen krízistanácsadásra, kórházi szociális munkára, pszichológiai és lakhatási támogatásra, átmeneti gondozásra – lenne ténylegesen szüksége annak érdekében, hogy a gyermek veszélyeztetettségének megszüntetésével a családok elegendő támogatást kapjanak a születendő gyermek családban történő gondozásához, a felelősségteljes döntéshozatalhoz. Mindez lehetővé tenné, hogy a **születendő gyermek kiemelésére ne kerüljön sor**, hanem a családjában nevelkedhessen, összhangban az ENSZ Gyermekjogi Egyezmény 9. cikkével. Jelenleg ugyanis az is kérdéses, hogy a gyermek veszélyeztetettsége esetén a családok, a krízishelyzetben lévő édesanyák a lakóhelyükön milyen szolgáltatásokhoz, ellátásokhoz tudnak ténylegesen hozzáférni és azokat igénybe is

¹ A Gyermekjogi Civil Koalíció 2023. november 3-i nyilatkozata a három év alatti, kényszerűen az egészségügyi rendszerben elhelyezett gyermekek sorsáról
<https://gyermekjogcivilkoalicio.hu/wp-content/uploads/2023/11/NYILATKOZAT-a-3-ev-alatti-gyermekek-kenyyszeru-egeszsegugyi-gomdozasarol-2023.docx.pdf>

² Az SOS Magyarország Alapítvány kutatása: <https://telex.hu/belfold/2025/05/05/sos-gyermekfalvak-kampany-korhazban-hagyott-nem-orokbe-fogadott-csecsemok-sorsa>

venni, tekintettel a gyermekvédelmi rendszer – beleértve a gyermekjóléti alapellátás – súlyos diszfunkcionális működésére, melyre a Koalíció számos korábbi nyilatkozatában³ felhívta már a szaktárca figyelmét.

Ugyanakkor **egyetértünk** abban, hogy amennyiben az alapellátás keretében nem sikerül a születendő gyermek veszélyeztetettségét jelentős mértékben csökkenteni, akkor – megfelelő eljárási garanciák mellett – **rendkívül indokolt esetekben** előfordulhat, hogy a gyermek legfőbb érdekei azt kívánják, hogy a születését követően **ne az édesanya gondozásába** kerüljön. Ezzel összefüggésben kiemelendő az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) **B.T. és B.K.Cs. kontra Magyarország ügyében**⁴ hozott határozata, melyben az EJEB kiemeli: “(...) az újszülött állami gondozásba vétele a születése pillanatában rendkívül súlyos intézkedés. Kivételesen nyomós indokokra van szükség ahhoz, hogy egy kisbaba közvetlenül a születése után, akarata ellenére elválasszanak az anyjától (...)”.

Azonban ezekben az esetekben is meg kell teremteni a gyermekjogokat érintő hatósági döntések **eljárásjogi garanciáit** és biztosítani kell a **szülők meghallgatását**, a döntéssel kapcsolatos jogorvoslatot, továbbá a döntés időközönkénti felülvizsgálatát, összhangban a gyermek legfőbb érdekeivel és a gyermek családban történő nevelkedéséhez fűződő jogával. Továbbá az államnak biztosítania kell a születendő gyermek számára a különleges, a csecsemők gondozásában jártas nevelőszülőket vagy a csecsemők befogadására alkalmas ideiglenes “csecsemőotthonokat”, hogy **elkerülhető legyen a kisbabák hónapokon át tartó kórházi hospitalizációja**.

Tudomásunk szerint az eddigi jogalkalmazói gyakorlat ezekben az esetekben az volt, hogy a kórház, a területi védőnő, illetve a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat/központ **együttesen javasolta a gyámhatóság felé** a várandós anya születendő gyermeke, vagy már megszületett gyermeke kórházból történő **haza nem engedését, de erre vonatkozó gyámhatósági megállapító döntés – jogszabály hiányában – nem születhetett**. Ez, az EJEB esetjogával is **ellentétes** jogalkalmazói gyakorlat jogilag tisztázatlan helyzetet eredményezett. Az eljárás során ugyanis nem érvényesültek azok az eljárásjogi garanciák, amelyek biztosították volna a gyermek legfőbb érdekeinek érvényesülését, mint az enyhébb támogató vagy megelőző szolgáltatások, intézkedések kimerítése és azok eredménytelenségének megállapítása, a szülők döntéshozatali eljárásba való bevonása, valamint a hatékony jogorvoslathoz való jog biztosítása.

Üdvözljük tehát, hogy a szaktárca jogilag rendezni kívánja a kórházban hagyott csecsemők egy részének helyzetét, ugyanakkor az ezzel kapcsolatos **2025. július 2-án hatályba lépett jogszabály-módosítás**⁵ kapcsán számos **hiányosságot és ellentmondást** észleltünk, melyekre ezúton szeretnénk felhívni a jogalkotó figyelmét és javasolni, hogy utólagos jogszabálymódosítással orvosolja ezeket.

³ A gyermekvédelmi rendszer átvilágításának hatásairól és következményeiről szóló nyilatkozat (2024. október): <https://gyermekjogicivilkoalicio.hu/wp-content/uploads/2024/10/GYJCK-allasfoglalas-gyerekvedelmi-dolgozok-melletti-szolidaritás-2024.pdf>

Mit kíván a magyar gyermekek védelme 2025-ben? Azonnali intézkedéseket! (2025. március): https://gyermekjogicivilkoalicio.hu/wp-content/uploads/2025/03/GYJCK_mit_ki%CC%81va%CC%81n_20250308.pdf

⁴ [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-243551%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-243551%22]})

⁵ A Magyarország versenyképességének javítása érdekében elfogadott 2025. évi LXVII. törvény (továbbiakban: 2025. évi LXII törvény) és az egyes gyermekvédelmi, szociális és fogyatékosügyei tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló 179/2025. (VI. 30.) Korm. rendelet

1. A jogszabály-módosítással kapcsolatos általános észrevételeink

A jogszabály-módosítás a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: **Gyvt.**) 70.§⁶-át, valamint a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: **Gyer.**) 83/B. §⁷-át érinti, amelyek a születendő gyermek haza nem adhatóságának megállapításával kapcsolatos eljárásról rendelkeznek.

Rendkívül aggályosnak tartjuk, hogy a bevezetett jogintézmény **nem illeszkedik** a Gyvt. rendszerébe, **nem valósítja meg** a gyermekvédelemben főszabályként alkalmazandó **prevenciós szemléletet** és a **fokozatosság elvét**, ezáltal jogbizonytalanságot teremt. Álláspontunk szerint az új szabályozás nem garantálja, hogy a válsághelyzetben lévő édesanya az **alapellátás keretében** megfelelő tájékoztatást kapjon a születendő gyermek családban történő nevelkedését támogató szolgáltatásokról (például átmeneti gondozás, krízistanácsadás stb.) és azokhoz a gyakorlatban ténylegesen hozzá is férhessen.

A születendő gyermek haza nem adhatóságáról szóló új jogszabályi rendelkezések nem teszik világossá, hogy ez az új jogintézmény az ideiglenes hatályú elhelyezéshez, a nevelésbe vételhez, a családba fogadáshoz, netán az örökbefogadáshoz képest **hol helyezkedik** el a Gyvt. szerinti gyermekvédelmi hatósági intézkedések rendszerében, illetve, hogy ezen intézkedések hogyan épülnek egymásra, s hogyan alkotnak egy koherens rendszert.

Mindezt tovább nehezítik a **kusza gyámhatósági illetékességi szabályok** is, így a kórházban hagyott csecsemők lakóhelye szerinti gyermekvédelmi eljárások, illetve a csecsemők születési helye szerint lefolytatandó örökbefogadási eljárások esetleges párhuzamossága.

2. További részletes észrevételeink a jogszabály-módosítással kapcsolatban

- Szabályozatlan, hogy **hogyan kéri ki** a szülők, illetve más családtagok **véleményét** a gyámrendelés esetén annak érdekében, hogy van-e a családban

⁶ Gyvt. 70. § (1) Ha a gyermekjóléti alapellátás a születendő gyermeket veszélyeztető körülményeket tár fel, és azokat a gyermekjóléti alapellátás keretében nem sikerül megszüntetni, a gyermekjóléti központ javaslatára a gyámhatóság – a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló kormányrendeletben meghatározottak szerint – hivatalból vizsgálja, hogy a gyermek szülei gondozásában történő nevelkedése veszélyezteti-e a testi, értelmi, érzelmi, illetve erkölcsi fejlődését.

(2) Ha az (1) bekezdés szerinti eljárás eredményeként a gyámhatóság azt állapítja meg, hogy a gyermek szülei gondozásában történő nevelkedése veszélyezteti a testi, értelmi, érzelmi, illetve erkölcsi fejlődését, dönt a születendő gyermek haza nem adhatóságáról, és megvizsgálja a gyámnak jelölt személy alkalmasságát.

⁷ Gyer. 83/B. § (1) A gyermekjóléti alapellátás eredménytelensége esetén a család- és gyermekjóléti szolgálat legkésőbb a válsághelyzetben lévő várandós anya terhességének 31. hetében hatósági intézkedés megtételét javasolja a család- és gyermekjóléti központnak.

(2) A család- és gyermekjóléti központ a haza nem adhatóság megállapítása iránti eljárás megindítása érdekében legkésőbb a válsághelyzetben lévő várandós anya terhességének 32. hetében javaslatot tesz a gyámhivatalnak.

(3) A család- és gyermekjóléti központ a haza nem adhatóság megállapítása iránti eljárás megindítására irányuló javaslatában a) részletesen feltárja az alapellátási előzményeket és az alapellátási tevékenység eredménytelenségének okait, a szülők együttműködési készségét, b) megküldi a gyermekjóléti alapellátás során felvett környezettanulmányt és cselekvési tervet, valamint a rendelkezésére álló valamennyi releváns dokumentumot, c) véleményt nyilvánít a születendő gyermek haza nem adhatóságának a szülőkkel összefüggő személyi és életkörülménybeli okairól, valamint arról, hogy mindezek mennyiben alapozzák meg közvetlenül a születendő gyermek súlyos veszélyeztetettségét, és d) javaslatot tesz a születendő gyermek számára kirendelhető gyám személyére, vagy a gyámkeresés eredménytelensége esetén tájékoztatást nyújt annak okairól.

(4) A gyámhivatal a születendő gyermek haza nem adhatósága megállapítása iránti eljárásban hivatalból jár el. (5) A születendő gyermek haza nem adhatóságának megállapítása iránti eljárásban az ügyintézési határidő negyvenöt nap.

olyan rokon, aki alkalmas és egyben vállalja is a születendő gyermek gondozását és törvényes képviselőjét egy esetleges családbafogadás során.

- Világossá kell tenni, hogy a haza nem adható csecsemők esetében is gondoskodni kell a megfelelő **gondozási hely kijelöléséről**, elsősorban családbafogadó gyámnál, annak sikertelensége esetén más gyámhatósági döntéssel (elsősorban nevelőszülőnél).
- Nem rendezett egyértelműen a **gyermek törvényes képviselője** sem (a normaszövegből ugyanis nem világos, milyen típusú gyám kirendelésére gondolt a jogalkotó, vélhetően elsődlegesen a családbafogadó gyámra). Nem rendelkezik a jogszabály a megszületett gyermek kapcsolattartásáról, ami főszabály szerint megilleti a szülőket.
- Nem szól a születendő gyermek haza nem adhatóságáról szóló döntéssel kapcsolatos (bírárság előtti) **jogorvoslati lehetőségről**.
- Nem rendelkezik továbbá a születendő gyermek haza nem adhatóságáról szóló döntés **felülvizsgálatáról**, miközben akár az anya várandósságának 24. hetében meghozott gyámhatósági döntést megalapozó körülmények megváltozhatnak a gyermek megszületéséig (ezért közvetlenül a születést követően indokolt a felülvizsgálat).
- Mi történik abban az esetben, ha a **várandósság 32-40. hete** között merül fel, hogy a születendő gyermeknek nem szolgálná legfőbb érdekeit az anyánál történő gondozás?
- Mi történik, ha a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat/központ által kezdeményezett Gyvt. 70. § szerinti eljárást követően a várandósság 26-40. hete között **megszűnik a gyermek veszélyeztetettsége**? A felülvizsgálat lehetőségének hiánya súlyosan sérti a gyermekjogokat.
- Milyen szabályozás vonatkozik azokra az **otthon született gyermekekre**, akiknek nem szolgálja legfőbb érdekeit a családban történő nevelkedésük közvetlenül a születésüket követően?
- A jogforrási hierarchiával ellentétben, hogy míg a Gyvt. 70. § (1) értelmében a gyermek haza nem adhatósága megállapításának előfeltétele a gyermek testi, értelmi, érzelmi, illetve erkölcsi fejlődésének veszélyeztetése, addig a Gyer. 83/B. § (3) bekezdés c) pontja ennél szigorúbb feltételt állapít meg, a születendő gyermek súlyos veszélyeztetettségére utalva. A hatósági intézkedéssel járó súlyos jogkövetkezményekre, valamint az intézkedés *ultima ratio* jellegére tekintettel javasoljuk, hogy a jogalkotó egységesen a **súlyos veszélyeztetettséget** jelölje meg a gyermek haza nem adhatóságával kapcsolatos hatósági intézkedés alkalmazhatóságának előfeltételeként.
- Különösen aggályosnak tartjuk, hogy a jogalkotó a születendő gyermek haza nem adhatóságáról szóló eljárást a Gyer. "Közvetlenül a születését követően az egészségügyi intézményben hagyott gyermek" címszó alá **beemeli** és a Gyer. 44/C. § (1) bekezdése alatti – többek közt az örökbeadhatóság

megkönnyítésére irányuló – jogkövetkezményeket akkor is alkalmazni rendeli, ha az édesanya **nem önként** hagyja a csecsemőjét a kórházban, hanem a gyámhatóság hatósági intézkedése miatt nem hozhatja őt haza a kórházból, vagy a gyermek sorsa családbafogadással rendezhető.

- Aggályosnak tartjuk, hogy az örökbefogadással kapcsolatosan **a szülőket nem hallgatja meg a gyámhatóság**, holott valamennyi gyámhatósági eljárásban – főszabályként – nyilatkoztatni kell a szülőket a gyermek örökbe adhatósága tekintetében. Az örökbefogadás engedélyezéséhez szükséges nyilatkozat a szülő legszemélyesebb joga, ezért az örökbefogadáshoz szükséges szülői hozzájárulás mellőzésének jogi szabályozásánál egyensúlyt kell teremteni a gyermeki és szülői jogok között, továbbá meg kell felelni a szükségesség és arányosság követelményének, és a nemzetközi egyezményekből (például Emberi Jogok Európai Egyezménye, Gyermekjogi Egyezmény) fakadó ezirányú kötelezettségeknek is.

A fentiekben észrevételezett jogszabály-módosítás **önmagában nem oldja meg a kórházban „hagyott” csecsemőket érintő társadalmi problémát**, ugyanis nem ad választ a gyermekvédelemben uralkodó súlyos férőhely- és szakemberhiányra, nem teszi ténylegesen elérhetővé a családok számára a gyermekjóléti alapellátás szolgáltatásait.

Továbbá a születendő gyermekek haza nem adhatóságával kapcsolatos jelenlegi szabályozás **nélküli a gyermekvédelemben uralkodó prevenciók szemléletét és a fokozatosság elvét**, és nem biztosítja e drasztikus hatósági intézkedés elrendelésének, megtámadhatóságának és felülvizsgálatának **eljárásjogi garanciáit**, ezáltal súlyosan sérülnek a születendő gyermek alapvető jogai.

A Koalíció javasolja az ágazati irányítás számára a fentiekben tett részletes észrevételeink figyelembevételével mellett a kritikus helyzetben lévő **gyermekjóléti alapellátás és a gyermekvédelmi szakellátás helyzetének halasztást nem tűrő rendezését**, összhangban a korábbi koalíciós nyilatkozatainkban⁸ foglaltakkal.

Továbbra is szívesen állunk rendelkezésre és nyitottak vagyunk a szaktárcával való szakmai egyeztetésre és párbeszédre.

A Gyermekjogi Civil Koalíció szervezetei részéről:

Család, Gyermek, Ifjúság Közhasznú Egyesület
Európai Roma Jogok Központja
Élményakadémia Egyesület
Főnix Mozgalom
Gyerekesély Közhasznú Egyesület (GYERE)
Háttér Társaság
Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány
Igazyöngy Alapítvány

⁸ Mit kíván a magyar gyermekek védelme 2025-ben? Azonnali intézkedéseket! (2025. március):

https://gyermekjogicivilkoalicio.hu/wp-content/uploads/2025/03/GYJCK_mit_ki%CC%81va%CC%81n_20250308.pdf

A gyermekek valós védelméről a 2024. évi XXIX. és a 2024. évi XXX. törvények alapján (2024. június):

<https://gyermekjogicivilkoalicio.hu/wp-content/uploads/2024/06/ALLASFOGLALAS-Gyerekvedelmi-jogszabaly-modositas-2024.docx.pdf>

A gyermekvédelmi rendszer átvilágításának hatásairól és következményeiről szóló nyilatkozat (2024. október):

<https://gyermekjogicivilkoalicio.hu/wp-content/uploads/2024/10/GYJCK-allasfoglalas-gyerekvedelmi-dolgozok-melletti-szolidaritas-2024.pdf>

Jogismeret Alapítvány
Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány
Magyar Női Érdekérvényesítő Szövetség
Magyarországi Terre des hommes Alapítvány "Lausanne"
MPT Gyermekvédők Korczak Községe
Országos Gyermekvédő Liga
Pressley Ridge Magyarország Alapítvány
Rosa Parks Alapítvány
SOS Gyermekfalu Magyarországi Alapítványa
Szociális Munkások Magyarországi Egyesülete
Szociális Szakmai Szövetség
Társaság a Szabadságjogokért (TASZ)
Validity Alapítvány
Világ szép Gyermekvédelmi Alapítvány

és egyéni szakértők, mint:

Aczél Anna
Adler Katalin
Dr. Baracsi Katalin
Békés Zoltán
Bíró Dalma
Cserey Miklós
Dr. Galajda Ágnes
Dr. Geller Judit
Dr. Gyulai Edina
Dr. Hegedűs Judit
Dr. Herczeg Rita
Dr. Jánoskúti Boglárka
Dr. Katonáné dr. Pehr Erika
Dr. Kovács Zsuzsanna
Dr. Lux Ágnes
Dr. Makai Éva
Németh Barbara
Dr. Szeibert Orsolya
Dr. Toma Andrea
Dr. Tóth Zsófia
Váradi Éva
Varga-Sabján Dóra